

KJAK

»Nær skal barnið í skúla?«

Viðmerking til greinina »Nær skal barnið í skúla?«, sum Marjun Nielsen og Jóhanna Lindenskov Joensen hava skrivað

Fríðfinnur Johnsson
Skúlastjóri í
skúlanum í
Eysturkommunu

Eg kann taka undir við nógvum av tí, sum stendur í greinini, og eg ivist ikki í, at tær kenna væl til menningina hjá børnum, og at tær eisini vita ikki so lítið um fólkaskúlan. Men eg er ikki samdur í niðurstøðuni, sum tær koma til. Tí hesar viðmerkingar til greinina.

Mín vitan um føroyska fólkaskúlan er frá royndum sum lærari í føroyska skúla-verkinum í meira enn tríati ár. Seinastu knøpp tíggu árin sum fyrstilærari, seinastu trý árin sum leiðari í fyrsta kommunala forskúlanum, sum bleiv stovnaður eftir fólkaskúlalógini frá 1997, har ið heimilað er kommunum at stovna forskúlar, sum eru partur av fólkaskúlanum. Forskúlin í Eysturkommunu bleiv stovnaður í 2010, so hann hevur sløk trý ár á baki. Eg skrivi út frá royndunum, vit hava gjørt hesi sløku trý árin.

Mín fatan er, at forskúlin, soleiðis sum hann er skipaður í Eysturkommunu, er eitt sera gott tilboð til tey 6-áragomlu.

Forskúlin ger - við leiki og læru- yvirgongdina frá barnagarði til skúlan sera lagaliga. Hann er tann besta og lagalogasta yvirgongdin, sum eg kenni. Hetta er nakað, sum lærarar, sum hava tikið móti børnum í nógv ár, eru samdir í. Fyri at sita en lærara her í Leirvík, sum í meira enn tríati ár hevur tikið ímóti næmingum í fyrsta flokki. Hann sigur, at tað ongantíð hevur verið so lætt at tikið ímóti 1. flokki sum nú, tey hava gingið í forskúla.

Umframt at børnini fáa eina lagaliga yvirgongd frá barnagarði til skúla, so trívast tey sera væl í forskúlanum, og tey læra nógv. Ja, tey læra alt tað, sum nevnt verður í greinini hjá Marjuni og Jóhannu, umframt at tey læra so nóg annað, sum eg skal koma inn á seinni í greinini. Forskúlin er eitt útmerkað stað til at læra tað, sum Marjun og Jóhanna

nevna í sínari grein.

Men tað er serliga á einum øki, har ið forskúlin hevur nakað, sum barnagarðar vanliga ikki hava, og tað er í menningini av málforleikanum, tí partinum, sum mennir málmedvitið hjá børnum, har ið arbeið verður við at fáa børn at skilja samnahangin millum ljóð sum svarar til ein bókstav, sum hevur eitt navn, og sum verður skrivaður við einum symboli. Tað er hesin parturin av málmedvitinum, sum granskingin hjá Jørgen Frost og Annemette Lønnegaard m.a. hevur tikið stóði í.

Í granskingini hava tey kannað tveir bólk, sum tey so hava sammett aftaná. Annar bólkurin tók lut í tí, sum tey kalla málspøl, sproglege. Hin bólkurin gjørdi tað, sum tey vanliga gera. Børni vóru í forskúlaaldri.

Báðir bólkarnir blivu kannaðir, hvussu teir vóru fyri málsliga.

Í kanningini bar til at fylgja við, hvussu tað gekst bólkunum, bæði teimum sum vóru væl fyri málsliga og teimum, sum vóru illa fyri.

Stutt brot úr granskingini hjá teimum.

Sproglege síða 40.

Det er ikke svært at forestille sig, hvilken vanskelig situation svage elever stilles i, når de starter læseindlæringen med et udgangspunkt som kontrolgruppens svage elever gør det. Resultaterne viser, at børnene i oktober snarere er mere usikre, end de var i august, meget kunne tyde på, at de efter 10 ugers dansk-undervisning befinder sig i en slags kognitiv forvirring, hvor det lidt, de kunne fra starten, ikke kan udnyttes til forståelse af, hvad de skal gøre med de mange nye bogstaver. Nøglen til forståelse af det alfabetiske princip, at der til hver lyd i talen svarer et bogstavtegn, er ganske enkelt ikke tilgængelig,

og hermed er grundlaget lagt for de vilkårlige læsestrategier, der bliver så svære at udrydde senere.....

Sproglege síða 43.

Samlet er det rimeligt at konkludere, at arbejdet med sproglegene både har en generel effekt og en forebyggende effekt. Ved at benytte sproglegene støtter vi således både de svage og de dygtige i deres læse- og staveudvikling.

Tey, sum hava áhuga at seta seg inn í hetta, eiga at lesa bókina "Sproglege, til styrkelse af sproglig bevidsthed" Tað eru Jørgen Frost og Annemette Lønnegaard, sum hava skrivað bókina.

Vit hava í forskúlanum brúkt lesivegleiðarar at leggja okkum lag á í hesum arbeiðinum, tað hevur vist seg at vera sera gott. Lesivegleiðarar

sum ikki er væl fyri málsliga. Jørgen Frost og Annemette Lønnegaard vísa á, at hetta arbeiðið við at menna málmedvitið hjá børnum eigur at vera gjørt, tá ið børnini eru 6 ár.

Um eg skal nevna eitt ting, sum eg haldi, at forskúlin hevur fram um aðrar skipanir, so er tað hetta arbeiðið at menna henda partin av málmedvitið hjá næmingunum.

Men forskúlin kann eisini á øllum øðrum økjum menna næmingarnar, tað er heilt vist. At pástanda nakað annað er heilt burturvið, og hevur ikki hald í veruleikanum.

Mín niðurstøða er púra greið. Forskúlin, soleiðis sum hann er skipaður í Eysturkommunu, er størsta fram brotið í føroyskum skúlaskapi í nýggjari tíð.

Eg vóni inniliga, at land og kommunur ganga saman um at geva øllum børnum

bæði skúlaskipanina og dagstovanøkið í Føroyum.

Tað gera tit helst, men at tit ikki kenna forskúlatilboðið í Eysturkommunu, tað vísir greinir hjá tykkum. Tað sær heldur ikk út til, at tit kenna fólkaskúlan frá lærarasíðuni.

Nøkur dømi

Normeringing.

Í Skúlaspiranum, sum er forskúlin í Eysturkommunu, er normeringin 1 starvsfólk til hvørjar níggju næmingar, helvtin av tímunum verða lissir av pedagogum, teir hava somu fyrireiking sum lærarar. Hetta er ein góð normering, har ið til ber at taka sær av einstaka barninum, tað hava vit sæð hesi sløk trý árin, vit hava havt forskúla.

Fysisku karmarnir.

Bæði umstøðurnar inni og úti eru góðar, tað høvdu tit sæð,

til hesa undirvísing.

- eina miðhøll, har ið næmingarnir kunnu koma til felagstiltøk, umframt at teir kunnu framføra, um teir hava eitthvørt, sum teir vilja vísa hinum næmingunum. Hesum gera næmingarnir í forskúlanum brúk av. Viðvíkjandi miðhøllini, so havi eg hug at nevna morgunsangin. Her fáa næmingarnir í forskúlanum hvønn morgun eitt tónleikaligt upplivisi, umframt at teir koma at kenna nógvar sálmar, sum nógvir av forskúlanæmingunum læra seg uttanat, uttan at nakar biður teir um tað.

Skúlin er væl útgjørdur við ljóðfórum og tónleikalærarum, sum eisini næmingarnir í forskúlanum kunnu fáa gleði av.

Sagt verður í greinini – Vit

kenna fortreytirnar fyri málmenning, og teir vita, hvussu arbeiðast skal, fyri at hetta verður gjørt so væl sum til ber. Teir kenna granskingarúrslitini hjá Jørgen Frost og Annemette Lønnegaard, og teir hava umsett og tillagað tað tilfarið, sum tey hava gjørt.

Jørgen Frost og Annemette Lønnegaard vísa í sínari granskina á, at um tað ikki verður arbeiðt við málmedvitinum hjá børnum, aðrenn tey byrja formliga læru í lesing, so kann tað enda við eini vanlukku, serliga hjá børnum,

eitt líknandi tilboð. Tað hevði gagnað okkum øllum.

Forskúlin í Eysturkommunu er eitt tilboð, sum er ment í Føroyum. Hann bleiv stovnaður eftir einum áliti, sum bæði pedagogar og lærarar í Eysturkommunu høvdu gjørt. Eysturkommuna fylgdi næstan øllum í tilmælinum frá hesum bólki.

Síðani nakar viðmerkingar til nakað av tí, sum sagt verður í greinini, og sum eg ikki eri samdur í.

Sagt verður í greinini – sum fakfólk á økinum kenna vit

um tit gjørdi tykkum tann ómak, at sett tykkum inn í viðurskiftini hjá Skúlaspiranum. Umframt alt tað, sum vanligir barnagarðar hava, so hava vit:

- eina fimleikarhøll, har ið umstøðurnar til rørslu eru sera góðar.
- eitt bókasavn, har næmingarnir altíð kunnu koma vitja
- eina svimjihøll har ið forskúlanæmingarnir kunnu fáa undirvísing í svimjing, tí skúlin hevur svimjlærarar, sum hava neyðuga forleikan

seta hinvegin spurnartekin við, hvat henda politiska avgerðin og fakligu tilmælini at koyra børnini í skúla eitt ár fyrr, byggir á.

Her fari eg at enn einaferð at vísa á tað, sum eg fyrr havi sagt, nevnliga granskingina hjá Jørgen Frost og Annemette Lønnegaard. Hon sigur týðiliga, at tað kann vera skaðiligt, at børn koma í skúla, um tey ikki hava arbeiðt nóg miðvíst við at menna málsliga medvitið. Hesum eri eg samdur í. Eg sigi ikki, at hetta arbeiðið ikki kann gerast í barnagørðum,